

Els caus secrets. Antologia d'escriptors dels Països Catalans posteriors al 1972 - a cura de Sebastià Benassar.

Davant la publicació d'*Els caus secrets. Antologia d'escriptors dels Països Catalans posteriors al 1972*, és convenient repassar altres iniciatives semblants esdevingudes en aquest començament de segle.

L'any 2001 va veure la llum *Mar i muntanya. Antologia de contes catalans contemporanis* (Lateral). Jordi Carrión, Anna M. Gil i Valentina Litvan van seleccionar 16 autors nascuts entre 1937 i 1968 que havien publicat com a mínim un llibre de relats. La tria aspirava a oferir una panoràmica de la contística catalana dels anys noranta.

Quatre anys després, el 2005, es publicava *A tall d'antologia. 23 narradors catalans* (L'Esguard), una tria d'autors nascuts entre 1959 i 1978 a càrrec de Joan de la Vega. Tal com assenyalava el prologuista, David Castillo, incorporava “des de noms consolidats que van iniciar la seva obra als ja llunyans anys vuitanta, com Màrius Serra, fins a autors pràcticament inèdits”.

L'any següent, el 2006, apareixia *Un deu. Antologia del nou conte català* (Páginas de Espuma), amb un criteri igualment generacional. Care Santos va triar 10 autors posteriors a 1960, és a dir, menors de 45 anys. Pel que fa a l'edat, doncs, la barrera era similar a la del llibre *A tall d'antologia*. Care Santos, però, només incloïa autors que haguessin publicat algun llibre de contes. El criteri subjectiu de l'antologadora actuava només a partir d'aquesta selecció prèvia.

Un any després, el 2007, es va publicar *Combats singulars. Antologia del conte català contemporani* (Quaderns Crema). Manel Ollé va triar 17 autors nascuts entre 1947 i 1973. S'evitaven, doncs, els sèniors que havien publicat abans de la Transició, però també les aparicions d'última hora, ja que tots els seleccionats tenien entre 34 i 60 anys. En el pròleg, Ollé argumentava l'exclusió de “contistes ocasionals”.

Aquesta restricció no es va pas aplicar en el llibre *Veus de la nova narrativa catalana* (Empúries), publicat el 2010, on Lolita Bosch seleccionava 41 autors menors de 45 anys amb uns criteris molt personals. A l'igual que succeïa en el recull *A tall d'antologia*, no calia que els antologats haguessin publicat cap llibre de relats. De fet, la contracoberta parlava de “contes inèdits i publicats, fragments de novel·la, la prosa d'alguns poetes, escriptors inèdits, veus novíssimes, i d'altres que ja coneixem i admirem”. Això sí, tots els autors havien nascut entre 1965 i 1983, de manera que es

mantenia la barrera dels 45 anys. *Veus* oferiria una panoràmica tancada pel que fa a l'edat, i oberta pel que fa als textos.

Més catàleg que antologia

En aquest començament de mil·lenni, doncs, coexisteixen dos models d'antòleg: el de contistes en sentit estricte, i el que prefereix oferir una versió personal d'una generació, barrejant autors novells i consagrats. El primer model és indubtablement més útil, mentre que el segon permet accedir al que encara no ha cristal·litzat, i serveix més aviat per fer conjectures. En el cas de *Caus secrets*, l'antòleg és substituït per un recollidor exhaustiu i alhora capriciós, ja que Sebastià Benassar va més enllà que Lolita Bosch. Ara el que importa no és seleccionar els autors que l'antologador considera més sòlids, sinó oferir un ventall al més ampli possible del que escriuen els narradors menors de 40 anys. És per això que el nombre d'autors es dispara fins als 61. A la presentació, Benassar reconeix que “aquest recull vol ser més un catàleg que no una antologia”.

Aproximen-nos, doncs, al catàleg. Són 37 homes i 24 dones nascuts entre 1972 i 1993, si bé predominen els que van arribar al món als anys setanta. En l'apartat d'estudis, hi trobem sobretot llicenciats en filologia, i també en periodisme, comunicació i humanitats. Uns quants treballen en l'ensenyament, més d'un té experiència en el món audiovisual o escriu regularment en un blog personal. Hi ha contistes, però també poetes, dramaturgs, guionistes i autors de literatura infantil i juvenil. Tot i que la majoria són del Principat (sobretot de Barcelona), la representació valenciana i balear és digna.

Davant aquesta mostra dels escriptors catalans més joves, vaig suposar erròniament que hi trobaria textos experimentals, assajos, provatures, però em vaig trobar que el que hi predomina són les formes narratives més establertes. Algun autor fins i tot s'interna en el gènere policíac, i algun altre (no pas els més prometedors) assaja el conte de denúncia social. Ja imaginava que hi trobaria poca temàtica històrica; en canvi m'ha estranyat l'escàs percentatge d'erotisme, que anys enrere hauria estat una vindicació generacional. Sí que ha augmentat, en canvi, la temàtica homosexual, sobretot femenina.

La qualitat dels textos és molt desigual. He pogut gaudir d'alguns dels autors que més m'interessen de la literatura catalana actual, com Víctor Garcia Tur, que empelta el conte de terror amb un maquinisme alegre a *Casa encantada*, i Edgar Cantero, que actualitza el gènere de zombies a *Un cadàver bonic*. Resulten estimulants

l'humor salvatge de Damià Bardera, la infantesa recuperada de Mònica Batet, la metaliteratura de Tina Vallès, el final sorpresiu de Pere Antoni Pons, la tristesa que convoca Muriel Villanueva. També he trobat textos complexos i acurats d'autors que desconeixia: Cinta Arasa, Sandra Comas Anglada, Marcel Marco (el seu i el de Jaume C. Pons Alorda són els textos més estranys del volum), Cesc Martínez, Laia Martínez López, Pau Vadell i Vallbona, Orland Verdú.

Criteri cronològic

D'altres contes, en canvi, no tenen suc ni bruc. N'hi ha amb finals previsibles o inversemblants, d'argumentació pamfletària, d'orientació confessional, d'oripells mitològics, d'amor adolescent... al costat de textos d'autors tan consolidats que han obtingut premis com el Josep Pla, el Mercè Rodoreda, el Carlemany, el Crexells o el Crítica Serra d'Or. Els desnivells, certament, són enormes del moment que el seleccionador confessa que l'únic criteri ha estat cronològic (no se li pot retreure, doncs, que hi hagi inclòs un conte d'ell mateix).

Puc entendre que algú decideixi que podem fer-nos una idea de com és una ciutat a partir de fotografies preses de manera aleatòria, tot i que sens dubte una certa tria estalvia temps als lectors. A la presentació, Sebastià Benassar es refereix als autors que no hi apareixen, que és un dels aspectes importants d'un llibre com aquest: "Alguns han rebutjat participar-hi per motius diversos; d'altres no els he pogut localitzar o m'he assabentat de la seva existència quan aquest llibre ja estava tancat". El que hi he trobat a faltar és precisament la llista dels autors que van rebutjar formar-ne part. Quan Alfred Sargatal va publicar la seva antologia de contes fantàstics *La invasió subtil de les aranyes* (Laertes, 2000), explicava en el mateix llibre que hi hauria inclòs el conte *Gregor*, de Quim Monzó però que no va ser possible. ¿Com podem saber per què Benassar no inclou els autors que hi trobem a faltar? L'antologia de Lolita Bosch, *Veus*, incorpora uns quants autors que no apareixen a *Caus secrets*: Jo Alexander, Sebastià Alzamora, Borja Bagunyà, Melcior Comes, Joan Miquel Oliver, Marc Pastor. ¿Hem de deduir que van preferir no figurar-hi? La pregunta és més procedent si tenim en compte que Benassar confessa haver fet "petites trampes" com haver-hi inclòs periodistes que han escrit ficcions específicament per a aquest llibre, i fins i tot algun escriptor inèdit. Constatem que, tot i aquesta amplitud de criteris, el compilador no ha trobat cap autor menor de quaranta anys que hagi nascut a l'Alguer, ni a la Franja, ni al Rosselló.